

Nu: 2 jaar Ad studeren en 50% korting op de eerste 12 maanden

- *Op welke wijze sluizen deeltijdse opleidingen dit voordeel door naar hun studenten?*
 - *Wat zijn belangrijke gevolgen en (bij-)effecten?*
- *Heeft deze aanpak het meeste invloed op mbo'ers die de Ad willen gaan doen?*

Inleiding

U heeft 'm mogelijk gemist, de deadline voor een internetconsultatie over de wetgeving voor de halvering van het wettelijk collegegeld voor degenen die vanaf dit jaar voor het eerst aan een bekostigde ho-opleiding gaan beginnen¹. Dat kan een Associate degree- of een bacheloropleiding zijn. En dat is interessant voor bepaalde groepen a.s. studenten, zeker als het geld een rol speelt, en dat niet bij iedereen voluit kan rollen. Voor degenen die de pabo of een lerarenopleiding willen gaan doen, geldt het half-geld-tarief zelfs voor de eerste twee jaren, als een extra stimulans.

Het wetgevingstraject loopt nog maar de overheid gaat er vanuit dat het lukt om alles rond te hebben voor aanvang van het studiejaar. Er dient dus nog wel een slag om de arm te worden gehouden. De a.s. studenten moeten natuurlijk ook nog op tijd worden ingeseind. In de voorlichting en bij zaken als de studiekeuzecheck moet het allemaal worden uitgelegd. Mogelijk hebben de instellingen er al op geanticipeerd en zal op open dagen reeds van deze meevaller bericht worden gedaan. Uiteraard kunnen via internet en sociale media snel de doelgroepen worden bereikt, net als de decanen en leerlingbegeleiders zijn ingeseind.

In dit nummer een aantal aspecten die we onder de loep nemen, vooral denkend aan de Ad en de verdere invoering hiervan.

Het voordeel

Er wordt beoogd een lastenverlichting te bewerkstelligen, puur en alleen om jongeren en anderen voor de eerste keer 'het hbo in te trekken' (want eenmaal in het systeem, vallen ze weer onder het reguliere systeem en dito aanpak). Er leeft daarbij het idee dat 'leenangst' vanwege de invoering van het studievoorschot heeft geleid en nog verder kan leiden tot een terugloop van de instroom. Studenten moeten lenen, hoewel tegen geen of heel weinig rente, Maar er zijn toch nog behoorlijk wat groepen waarbij het opbouwen van schulden, zonder de zekerheid om deze later terug te kunnen betalen, als ongewenst wordt gezien. Mede om die jongeren en andere mensen over de streep te krijgen, is het wettelijk collegegeld voor het eerste studiejaar gehalveerd. Voor degenen die de pabo of een lerarenopleiding als een prima optie zien, en dat lijken jongeren te zijn die extra kwetsbaar zijn voor stijgende uitgaven, gaat dit voor de eerste twee jaar spelen.

De Ad-opleiding valt dus ook onder het systeem. Als het om twee jaren gaat, zonder vertraging, hoeft er door een voltijdse student niet 4120 maar 3090 euro worden overgemaakt aan de instelling. Een korting van 25% derhalve.

Er bestaat nog geen Ad-opleiding die zich richt op het onderwijs, als het gaat om het lesgeven op de basisschool. Afwachten of dit mogelijk is, gezien de eisen die het leraarschap vraagt

¹ Reageren kon tot 12 januari 2018 – met 47 reacties. Een paar daarvan zijn gebruikt voor dit nummer.

Compensatie...

De maatregel houdt in dat de hogescholen via de studenten minder binnenhalen, en om dit te compenseren gaat de overheid de lumpsum voor elke instelling verhogen. Het ligt voor de hand om daarmee op een bedrag per student uit te komen, dat zonder deze ingreep even hoog zou zijn geweest als daarvoor. De totale rijksbegroting gaat hiermee omhoog.

Effect

Uiteraard zal de overheid nagaan wat de effecten zijn van de maatregel. Van tevoren is een analyse op het gehele bekostigingsmodel losgelaten en kennelijk is die bevredigend afgelopen.

Nu is het zo dat de WHW niet wordt gesproken over halvering van het wettelijk collegegeld, maar over 'verlaagd wettelijk collegegeld'. Als straks blijkt dat de uitwerking anders is, wellicht bij andere leerjaren², voor verschillende doelgroepen of binnen specifieke varianten, kan de overheid dit zonder de WHW aan te passen via een aanvullende maatregel tot stand brengen. Dus als de instroom helemaal niet stijgt terwijl er voldoende 'aanbod' is³ volgens de statistieken, kan of deze maatregel geheel of gedeeltelijk worden teruggedraaid of worden verlegd naar andere 'schakels' in het onderwijssysteem.

Meer studenten en dan...

Het hanteren van een halvering van het wettelijk collegegeld kan ook een dusdanig positief effect hebben op groepen die anders niet zouden gaan studeren, dat het leidt tot onverwacht grote verhoging van de instroom en het overheidsbudget. Misschien zijn er wel veel jongeren en ouderen die 'het voor dit geld ook wel eens willen proberen'.

Hogescholen moeten dus meer groepen maken in het eerste leerjaar, zonder te weten wat het effect is op de doorstroom naar het tweede leerjaar. De overheid moet meer geld vrijmaken of zeggen dat de instellingen het eerst maar zelf moeten oplossen. Dat zal sowieso in 2018-2019 moeten omdat pas eind dit jaar, begin volgend jaar in formele zin zicht is op het aantal ingeschreven studenten. Ook dan kan pas het effect worden gemonitord.

Tevens is het zo dat ook degenen die zich halverwege het studiejaar inschrijven, recht hebben op dit voordeel. Dat zijn in het algemeen deeltijders. De zgn. februari-instroom 2019 moet dus worden meegenomen.

Kortom, als het succes groot is, dienen hogescholen wel maatregelen te (kunnen) nemen.

12 maanden

De maatregel geldt voor het betalen van het wettelijk collegegeld voor de eerste 12 maanden⁴. In het algemeen loopt die periode vanaf 1 september, maar als iemand start per 1 februari geldt de verlaging voor de periode tot 1 februari het jaar erna (als deze persoon zich ook weer inschrijft, zonder onderbreking, voor de opleiding).

Deeltijd en duaal

De focus lijkt in de publiciteit vooral op de voltijdse instroom te zijn gericht. Voor deeltijd en duaal zijn er experimenten gaande met flexibele leerwegen en vraagfinanciering. Er is het levenlanglerenkrediet voor degenen die zich op latere leeftijd willen opscholen. Maar de korting geldt ook voor personen die voor de eerste keer aan een Ad of Bachelor beginnen, in deeltijd dan wel duaal. Nu is het zo dat daar niet zoals voor de voltijdse opleidingen een vaststaand bedrag is voor het wettelijk collegegeld. Er is een bandbreedte voor hetgeen deze studenten moeten bijdragen aan de opleiding nl. tussen 1226 en 2060 euro (voor 2018-2019). De hogeschool mag met behulp hiervan het bedrag zelf bepalen – en dit kan ook voor deeltijd en duaal verschillen (dual wordt gezien

² Je zou kunnen denken aan: iemand die de eerste 60 punten in één jaar haalt, krijgt als stimulans een korting op het volgende collegegeld. Of degene die de Ad in twee jaar afrondt, mag het eerste jaar van het resterend programma voor de Bachelor voor het halve wettelijk collegegeld doen.

³ Het is al eerder gemeld, maar de instroom vanuit het mbo in het hbo was in 2017 eenmalig hoger aangezien omdat vorig jaar tevens de eerste mbo'ers die onder het nieuwe regime geen vier- maar driejarige opleidingen hadden gevolgd, zich hebben ingeschreven.

⁴ Het gaat om de tijd, en niet om het aantal studiepunten. Zo krijgen studenten bij de OU met een modulair aanbod en degenen binnen het experiment met flexstuderen (speelt in een tweede jaar van een lerarenopleiding) te maken met verlaagd collegegeld voor minder dan 60 studiepunten.

als een intensieve vormgeving van een studie, dus daarom zal men vaak het maximale bedrag vragen - en er mag in formele zin geen aanvullend bedrag worden gevraagd aan de werkgever).

Dat wil zeggen dat degenen die onder de nieuwe regeling vallen, een rekening van tussen de 613 en 1030 euro toegestuurd krijgen. Maar de vraag is dan hoe de hogeschool daarmee omgaat. Neemt men het voorgenomen bedrag, om dit vervolgens door de helft te doen? Als bijvoorbeeld voor deeltijders 1720 euro is voorzien (dus 340 euro korting), ligt 860 euro voor de hand. Of is het handig om dan toch maar op die maximale 1030 euro te gaan zitten, ook al omdat de compensatie zal zijn gebaseerd op een gefixeerd bedrag. Dit zal ongetwijfeld gebeuren met het oog gericht op het maximum van die band aangezien de overheid ook niet nog eens rekening kan gaan houden met individuele regelingen bij de hogescholen. Maar dan kan de hogeschool ook weer 340 euro korten op die 1030 euro, uitkomende op 690 euro, dus het gehele voordeel doorberekenen!

Enig niet uitputtend zoekwerk op internet laat zien dat de nieuwe bedragen op dit moment niet worden gecommuniceerd. Ook is bij deeltijdse opleidingen op de bezochte websites nog geen informatie te vinden over de plannen voor de verlaging. Op zichzelf is dit logisch, aangezien de wetgeving nog in de pijplijn zit, maar misschien kan een positief signaal toch wel aardig zijn.

Communicatieplan

Als alles rond is gaat de overheid met een stevig communicatieplan komen, in de richting van de doelgroepen. Dat moet ook wel, gelet op het doel nl. degenen die nu neigen tot het zoeken van een baan bijvoorbeeld met mbo-4 op zak, verleiden om toch door te gaan als geld een criterium is. Laten we hopen dat de wetgeving snel verloopt en dat dit nog allemaal kan worden meegenomen voor 2018-2019. Juist de Ad-opleiding kan een geschikt traject zijn voor twijfelaars, al is de lengte van 'maar' twee jaar op zich al een verkoopargument. Met een verlaagd wettelijk collegegeld heeft men een extra argument om de Ad over het voetlicht te brengen. Voor deeltijders en dualen is het ook een aantrekkelijke optie.

Bekostiging Ad-studenten

Een aanvullend punt is overigens dat op dit moment de formele bekostiging van een instelling, dus door het geven van een lumpsum, is gebaseerd op bachelor- en masterstudenten. Tot 2017 vielen de Ad'ers simpelweg onder de bacheloropleiding maar met de eigenstandigheid van de Ad moet ook deze opleiding in het geheel worden ondergebracht. Dat gaat ook wel gebeuren. In de tussentijd worden Ad-studenten nog maar even gezien als Bachelors die opteren voor de Ad. Komt dus wel goed (alleen blijft de – volledige - diplomabonus voorbehouden aan de bacheloropleidingen).

Bekostigde en private opleidingen

Een ander punt is dat de maatregel geldt voor de bekostigde opleidingen. Zo wordt dus de Ad, mits in twee jaar gedaan, voor de student 25% goedkoper. De overheid heeft niets te zeggen over de private markt, los van de accreditatie en de kwaliteit, en dus moeten de private aanbieders zelf nagaan of ze al dan niet meegaan in deze 'concurrentiestrijd', voor zover die er overigens is.

Vraagfinanciering

Daarnaast zijn er hbo-opleidingen binnen bekostigde hogescholen die meedoen aan het experiment 'vraagfinanciering'. Dat betekent dat ze geen geld van de overheid krijgen en derhalve instellingscollegegeld d.w.z. een marktconforme prijs moeten vragen. Hoewel ze dus bij de bekostigde hogescholen onderdak blijven, kunnen de studenten hierbij geen claim neerleggen voor een korting van 50%. Daarentegen zouden deze opleidingen hun instellingscollegegeld wel kunnen verlagen als 'private aanbieder', maar daar heeft de overheid geen invloed op, en die wil men ook niet hebben.

Ad en effecten

Het valt te hopen dat deze maatregel net even het juiste zetje kan geven bij degenen die een Ad best aankunnen maar toch tegen de geldelijke consequenties opzien. Deeltijders mogen er het Ill-krediet voor gebruiken, dus wie weet. We wachten af of de wet het haalt en hoe deze wordt ingevoerd.